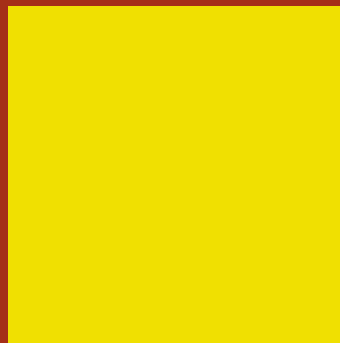

4

WANNEER DE ONTMOETING EEN CONFLICT WORDT: RECHTVAARDIGE OORLOG EN RECHTVAARDIGE VREDE

MODULE VIER

RECHTVAARDIGE OORLOG EN RECHTVAARDIGE VREDE

4.1 INTRODUCTIE

1. 'TUSSEN VREDE
EN GEWELD'
(LUKAS 6:27-35;
OPENBARINGEN
19:26-32): VIDEO

Afbeelding 4.1
Scene uit de video

David, Sarah en Anna zitten samen naar tv te kijken. Op de tv zien we tanks over een weg rijden. Een nieuwslezer vertelt dat de troepen van een land de grens van hun buurland zijn overgestoken. De president zegt namelijk dat de regering van dit buurland mensenrechten schendt. De premier van het buurland spreekt dit tegen en beweert dat de president alleen zijn macht wil uitbreiden. David, Sarah en Anna gaan met elkaar in gesprek over de vraag of hun eigen regering het binnengevallen land moet gaan helpen of niet. Ook de vraag of christenen eigenlijk wel het deelnemen aan een oorlog kunnen goedkeuren, wordt besproken. De nieuwslezer bemoeit zich plots met het gesprek en helpt hen om over deze vraagstukken na te denken.

4.2 TUSSEN VREDE EN GEWELD

Op een tv-scherm is te zien hoe tanks en militaire trucks langzaam een dorp binnenrijden. Een man met een geweer in de hand springt opeens uit een van de trucks. Terwijl hij een zijstraat in rent, verandert het beeld en kijk je nu vanuit de ogen van de man. Met een controller kan hij nu bediend worden. Het doel is duidelijk 'dood de vijanden' die in beeld komen. Plots verschijnt er in een deuropening een vrouw met kind aan de hand. Moet er geschoten worden?

De bovenstaande beschrijving had zo voor kunnen komen in een videogame. Het is een oorlogssituatie waarin jij, de speler, actief deelneemt door de doelen van het spel te behalen. Maar in het spel zijn nu al een vrouw en kind zichtbaar. Die kunnen toch nooit de vijand zijn? Wat denk je ervan als het spel de optie bevat om de vrouw en het kind dood te schieten?

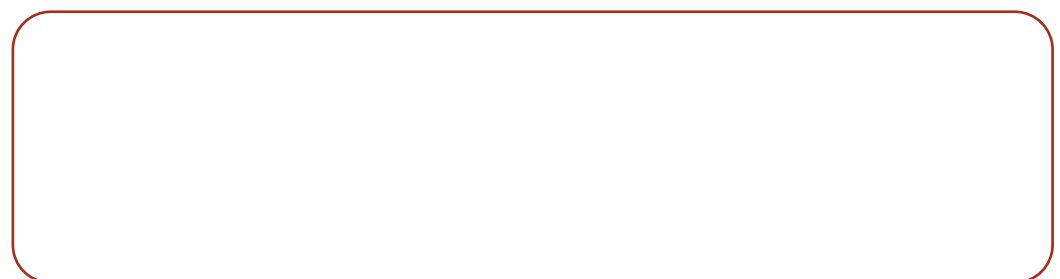
Dit is misschien wel een onschuldig voorbeeld, omdat er uiteindelijk niet echt iemand doodgaat. Toch vinden in de werkelijkheid nog steeds oorlogen plaats waarin vaak onschuldige burgers om het leven komen. Op deze plekken is er dus geen vrede, maar vindt vaak een gruwelijke strijd plaats. Is het mogelijk om oorlog te voeren zonder dat er onschuldige slachtoffer vallen? Of is oorlog altijd iets dat we moeten vermijden?

Deze vragen lijken misschien niet relevant voor je eigen leven. Toch zijn deze vragen erg belangrijk in onze tijd. Wat zou jij doen als je eigen regering je oproept om het leger in te gaan en te vechten in een ander land? En hoe kijk je naar mensen die vluchten voor oorlogsgeweld of verplichte legerdienst in hun land?

Sommige christenen zeggen dat oorlog altijd afgewezen moet worden. Anderen stellen dat oorlog juist kan dienen om vrede tot stand te brengen. In deze les gaan we nadenken over het gebruiken van geweld, maar dan op een grotere schaal. Deze grotere schaal bestaat uit geweld door landen, bevolkingsgroepen of andere sociale groeperingen. Hoe kunnen we als christenen dieper nadenken over dit onderwerp?

Opdracht 1

Lees op de volgende pagina de tekst over het liefhebben van je vijanden en de tekst over de witte ruiter. Misschien ken je deze teksten al. Schrijf op wat deze teksten volgens jou betekenen.

Lukas 6:27-32

Tot jullie die naar mij luisteren zeg ik: heb je vijanden lief, wees goed voor wie jullie haten, zegen wie jullie vervloeken, bid voor wie jullie slecht behandelen. Als iemand je op de wang slaat, bied hem dan ook de andere wang aan, en weiger iemand die je je bovenkleed afneemt, ook je onderkleed niet. Geef aan ieder die iets van je vraagt, en eis je bezit niet terug als iemand het je afneemt. Behandel anderen zoals je wilt dat ze jullie behandelen. Is het een verdienste als je liefhebt wie jullie liefhebben? Want ook de zondaars hebben degenen lief die hen liefhebben.

Openbaring van Johannes 19:11-16, 19

Ik zag dat de hemel geopend was, en dit zag ik: een wit paard met een ruiter, die 'Trouw en betrouwbaar' heet, die een rechtvaardig vonnis velt en een rechtvaardige strijd voert. Zijn ogen waren als een vlammend vuur en op zijn hoofd had hij veel kronen. Er stond een naam op hem geschreven die niemand kende, alleen hijzelf. Hij droeg met bloed doordrenkte kleren. Zijn naam luidde 'Woord van God'. De hemelse legermacht, gekleed in zuiver, wit linnen, volgde hem op witte paarden. Uit zijn mond komt een scherp zwaard waarmee hij de volken zal slaan, en hij zal hen met een ijzeren herdersstaf hoeden. Hij zal de wijnpers van de hevige woede van de almachtige God treden. Op zijn kleding en op zijn dij staat de naam 'Hoogste Heer en koning'. ...

Ik zag dat het beest en de koningen op aarde zich met hun troepen hadden verzameld om oorlog te voeren met de ruiter op het paard en zijn legermacht.

Afbeelding 4.2
Weergave van een slag
op de wang, 1984.
Bron: Jim Padgett, met
dank aan de Sweet
Publishing, Ft. Worth, TX,
en Gospel Light, Ventura,
CA via Wikimedia
Commons. Dit bestand is
gelicenseerd onder
de Creative Commons
[Naamsvermelding-Gelijk
delen 3.0 Unported](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Gospel_of_Luke_Chapter_6-15_(Bible_Illustrations_by_Sweet_Media).jpg). Geen
wijzigingen in het werk
zijn aangebracht. [https://
commons.wikimedia.org/
wiki/File:Gospel_of_Luke_
Chapter_6-15_\(Bible_
Illustrations_by_Sweet_
Media\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Gospel_of_Luke_Chapter_6-15_(Bible_Illustrations_by_Sweet_Media).jpg)

4.3 DE WERELD VAN DE BIJBEL

Het boek Openbaring van Johannes is het laatste boek van het Nieuwe Testament en vernoemd naar de auteur die Johannes heette. Deze Johannes beweert dat hij een openbaring van Jezus heeft gekregen.

Het boek Openbaring bevat veel **beeldspraak** die soms lastig te begrijpen is. Door het gehele boek te bestuderen kan soms beter worden begrepen wat een specifieke tekst betekent en zijn sommige woorden of argumenten beter te begrijpen.

Aan het begin van het boek staan een aantal brieven gericht aan zeven gemeenten in Klein-Azië. Vervolgens wordt een beeld van de hemel beschreven, waarin een **verzegelde** boekrol zichtbaar is. Alleen een geofferd lam dat op het toneel verschijnt is in staat om de zegels van deze **boekrol** te verbreken.

Het **lam** wordt meestal geïnterpreteerd als Jezus. Het is een van de vele manieren dat Jezus verschijnt in de beeldspraak van dit boek.

Het boek eindigt met het beeld van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. In dit beeld woont God onder de mensen. Er zijn ook geen oorlogen meer, want er bestaat een eeuwige vrede. In de voorgaande hoofdstukken daarentegen wordt het verhaal van een strijd beschreven. Aan het begin van deze **strijd** veroordeelt Jezus de wereld voor het onrecht dat er plaatsvindt. In de drie hoofdstukken erna wordt een beeld beschreven waarin er schalen worden leeggeworpen over de aarde en er vervolgens verschillende dingen plaatsvinden die als straf dienen. In hoofdstuk 18 wordt er een oordeel over een beeld van het kwaad, Babylon, uitgesproken. Uiteindelijk verschijnt in hoofdstuk 19 een **ruiter op een wit paard** die ten strijde trekt.

Opdracht 2

Wie is de ruiter op het witte paard in Openbaring 19:11-19?

- A. Koning David
- B. De profeet Elia
- C. Jezus
- D. De aartsengel Gabriel

4.4 DE WERELD VAN HET VERHAAL

Lukas 6:27-32 beschrijft dat Jezus zijn volgelingen de opdracht geeft om hun **vijanden lief te hebben**. Deze tekst staat in een gedeelte die 'de veldrede' wordt genoemd. In dit gedeelte onderwijst Jezus zijn leerlingen over hoe ze moeten leven. Openbaring 19:11-16, 19 beschrijft een beeld van een ruiter op een wit paard die een leger aanvoert en ten strijde trekt.

De witte ruiter wordt vaak geïnterpreteerd als een beeld voor Jezus.

Opdracht 3

In beide Bijbelgedeelten wordt er een relatie gelegd tussen de persoon van Jezus en geweld. Wat valt je daarbij op?

Al de gehele geschiedenis van de mensheid zijn volkeren in oorlog met elkaar. Voorbeelden van oorlogen zijn de Romeinse verovering, de Amerikaanse Burgeroorlog, de Napoleontische oorlogen en de twee wereldoorlogen. Ook in de Bijbel staan oorlogen beschreven, zoals de verovering van Judea door de Babyloniërs.

Oorlogen zijn conflicten tussen twee of meer sociale groepen (bijv. landen, etnische groeperingen, religieuze groepen, enz.), waarbij partijen met wapens strijden om hun eigen doelen te bereiken. Niet alle **gewapende conflicten** worden altijd als een oorlog omschreven. Kleinere conflicten binnen sociale groepen kunnen uitmonden in gewapend geweld, maar dit wordt niet als oorlog beschouwd.

Afbeelding 4.3
Gewapende militairen
Bron: Officiële Navy
pagina van de Verenigde
Staten van Amerika LAC
Amanda McErlich/U.S.
Navy via Wikipedia
(Publiek Domein) https://en.wikipedia.org/wiki/New_Zealand_disruptive_pattern_material#/media/File:Flickr_-_Official_U.S._Navy_Imagery_-_New_Zealand_Army_soldiers_from_Alpha_Company_clear_buildings_as_part_of_the_Military_Operations_Urban_Training.jpg.

Opdracht 4

Lees de onderstaande stellingen.

1. Volgens Jezus mag je geen geweld gebruiken om jezelf te verdedigen, maar je mag wel anderen verdedigen.
2. Christenen mogen meestrijden in een oorlog als die nodig is om van de wereld een betere plaats te maken.
3. Het liefhebben van je vijanden betekent dat je nooit geweld mag gebruiken.
4. Jezus volgen betekent je kruis opnemen. Je kan dus wel slachtoffer van geweld zijn, maar nooit geweldenaar.

Met welke stellingen ben je het eens? Leg uit waarom, maak gebruik van (één van) de twee Bijbelteksten om je stelling te beargumenteren.

Hoe ga je als christen om met oorlog en andere gewapende conflicten? Eén mogelijk antwoord op deze vraag is het volledig afwijzen van oorlog in elke vorm dan ook. Dit standpunt wordt 'pacifisme' genoemd.

Pacifisme is het afwijzen van oorlog en geweld en als gevolg daarvan de weigering om wapens te gebruiken om de eigen doelen te bereiken. Pacifisten streven daarom ook naar vrede zonder wapens te gebruiken.

Een andere mogelijke reactie is het omarmen van oorlog als middel om religieuze doelen te bereiken. Een zeer prominent standpunt in de geschiedenis is die van de 'heilige oorlog'.

Heilige oorlog is het voeren van een oorlog om een religieus doel te bereiken. Meestal wordt ook een goddelijke verplichting als reden gegeven. De kruistochten zijn een voorbeeld van een reeks 'heilige oorlogen'.

Voor veel Europese christenen vandaag is het gebruik van het begrip 'heilige oorlog' moeilijk voor te stellen. Toch sluiten sommige reacties in onze maatschappij aan bij deze denkwijze. Een voorbeeld van zo'n reactie is als mensen spreken over het voeren van 'oorlog' om de 'christelijke wereld' te beschermen als reactie op terreuraanslagen. Tegenwoordig zullen veel christenen die het gebruik van oorlog op een bepaalde manier goedkeuren het concept van de heilige oorlog niet verdedigen. In plaats daarvan spreken deze christenen meestal over het voeren van een rechtvaardige oorlog.

De traditie van de rechtvaardige oorlog stelt dat onder bepaalde voorwaarden oorlogen gevoerd mogen worden en deze dan als rechtvaardig kunnen worden aangeduid. Het gaat om de volgende voorwaarden:

- *Met een gerechtvaardigde reden:* De reden om tot oorlog over te gaan moet rechtvaardig zijn. Rechtvaardige redenen zijn onder andere het beschermen van burgers en landen tegen onterechte aanvallen door anderen of het herstellen van de mensenrechten als deze geschonden zijn.
- *Met de juiste intentie:* Een oorlog mag alleen dienen om een betere en rechtvaardigere vrede te verkrijgen dan die er voor de oorlog was.
- *Als laatste redmiddel:* Alle andere middelen om tot een vreedzame oplossing te komen moeten zijn uitgeprobeerd. Er mag geen andere manier meer zijn om zonder geweld tot een vreedzame oplossing te komen. Een vreedzame oplossing heeft altijd de voorkeur.
- *Met waarschijnlijkheid van succes:* Het moet heel waarschijnlijk zijn dat het beoogde doel, vrede, bereikt wordt door de oorlog te voeren. Oorlogen zonder kans van slagen zijn nooit rechtvaardig.
- *In proportionaliteit:* Het toe te passen geweld moet in verhouding staan tot het te bestrijden kwaad. Het kwaad dat de oorlog aanricht mag nooit groter zijn dan het kwaad dat wordt bestreden.
- *Onder juist en bevoegd gezag:* Oorlog kan alleen worden verklaard en gevoerd door een wettige autoriteit. Wettige autoriteiten zijn erkende overheden die het politiek en maatschappelijk gezag in een land hebben en de belangen en het welzijn van de bevolking vertegenwoordigen.

Afbeelding 4.4
Een VN Vredeskorps wordt uitgezonden om een gewelddadig conflict in een land te voorkomen en de burgers te beschermen, 2016.
Bron: US Embassy in Ghana via Wikimedia Commons; https://en.wikipedia.org/wiki/Peacekeeping#/media/File:Ghana_IntPeaceCorps_2016-05-29_B002a.jpg.

Openbaring 19:26-32 beschrijft een beeld van Jezus die zelf voor de mensheid vecht. Het is een beeld dat laat zien dat strijd een onderdeel is van het **verhaal van Jezus**. Deze tekst kan worden gebruikt door aanhangers van rechtvaardige oorlog om te laten zien dat oorlog soms

nodig en geoorloofd kan zijn om vrede te vestigen. Pacifisten verwerpen dit idee. Zij gebruiken vaak Lukas 6:27-31 om te beargumenteren dat Jezus het pacifisme **onderwijst**.

Opdracht 5

Vergelijk de concepten 'pacifisme', 'rechtvaardige oorlog' en 'heilige oorlog' met elkaar. Waarin verschillen de drie concepten en waarin komen ze overeen?

Aanhangers van zowel het pacifisme als de rechtvaardige oorlogstraditie willen uiteindelijk hetzelfde doel bereiken: rechtvaardige vrede.

 In de Bijbel betekent het woord **vrede** niet alleen de afwezigheid van strijd, maar kan het ook gebruikt worden om het welzijn van een persoon of samenleving te beschrijven. Het Hebreeuwse woord 'shalom' betekent naast vrede namelijk ook volledigheid. Vrede kan dus ook worden omschreven als de situatie waarin iedereen volledig tot zijn recht mag komen en in rust en met een gevoel van veiligheid kan leven. De vrede, waar er naast vrede ook rechtvaardigheid en eerlijkheid is, wordt ook wel **rechtvaardige vrede** genoemd.

Afbeelding 4.5
Verschillende symbolen
van vrede.
Bron: Pixabay

Opdracht 6

Hoe zou rechtvaardige vrede eruitzien in de wereld van vandaag?

Opdracht 7

Wat kan jij doen om voor vrede te zorgen?

Christenen denken al heel lang na over oorlogen, gewapende conflicten en vrede. Verschillende protestantse denkers hebben hun standpunten over dit vraagstuk uitgewerkt. De ideeën van vier van deze denkers staan hieronder kort uitgelegd.

Dietrich Bonhoeffer

Dietrich Bonhoeffer stelt dat het voornaamste doel van het christelijk leven is om **kost wat kost Jezus na te volgen**. Het volgen van Jezus is niet zonder risico en een persoon moet bereid zijn de gevolgen van de keuze om Jezus na te volgen te ondergaan. Dus accepteert deze persoon onderdrukking en geweld zonder terug te vechten met geweld. Door je wel met geweld te verzetten kun je volgens Bonhoeffer juist meer **kwaad** veroorzaken. Daarnaast vond hij ook dat christenen geen deelname aan oorlog kunnen hebben, omdat de christelijke gemeenschap geen rol in de politiek moet spelen.

Afbeelding 4.6
Dietrich Bonhoeffer
Bron: Bettina Rott
via Wikimedia
Commons: [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Dietrich_Bonhoeffer_\(um_1938\).jpg?uselang=de](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Dietrich_Bonhoeffer_(um_1938).jpg?uselang=de)

Daniel Bell

Daniel Bell verdedigt het voeren van oorlog om rechtvaardige redenen. Hij schrijft dat echte rechtvaardigheid in conflictsituaties alleen kan worden bereikt door **christelijke discipelschap**. Discipelschap is het navolgen van Jezus. Een rechtvaardige oorlog zou voor christenen geen politieke vraag moeten zijn, maar in plaats daarvan een kwestie van een **eerlijk en moreel karakter** hebben. Het doel voor een christen is dus niet het volgen van een set regels die bepalen of een oorlog rechtvaardig is, maar juist om het eren van God door wat een christen doet in het leven. Dit kan alleen bereikt worden als iemand over de juiste **deugden** beschikt. Bell omschrijft deugden als overtuigingen en gewoonten die leiden tot consistent handelen. Dit draait om het bereiken van een hoger doel dat voorbijgaat aan de eigen belangen.

Walter Wink

Walter Wink was een voorstander van **actieve geweldloosheid**. Christenen moeten zich niet passief opstellen tegenover onrecht en geweld, maar zich actief op een geweldloze manier verzetten tegen geweld. Volgens Wink openbaarde Jezus namelijk een geweldloze God aan de mens. Wink beschrijft de weg die Jezus bewandelde als één van het actief verzetten tegen geweld. Actieve geweldloosheid betekent een constant verzet tegen geweld door te reageren met geweldloze alternatieven. Voor Wink is de tekst uit Lukas 6 cruciaal, omdat het laat zien dat Jezus van zijn volgelingen een **radicaal andere reactie** verwacht dan

het gebruik van geweld. Een klap op de rechterwang betekende een klap met de palm van de hand. In de tijd van Jezus was dit bedoeld om iemand te vernederen en daarom zou er een "gewelddadige" tegenreactie worden verwacht. Jezus daarentegen roept op om de **andere wang** toe te keren en zich niet te verlagen tot het niveau van een gewelddadige tegenreactie.

Reinhold Niebuhr

Reinhold Niebuhr was theoloog die in eerste instantie pacifistische ideeën ontwikkelde. Deze ideeën wees hij later weer af, omdat hij vond dat pacifisten proberen naar een situatie toe te werken die in de werkelijkheid nooit zal werken. Hij stelt dat mensen **vrijheid** bezitten, maar daardoor vaak **verkeerde** dingen doen, wat we zondigen noemen. Volgens Niebuhr is het door deze situatie onmogelijk om een pacifistische samenleving te ontwikkelen. Christenen moeten vanwege de menselijke vrijheid en zonde soms ook het ideaal van het Koninkrijk van God loslaten. Dit betekent dat het gebruik van geweld soms nodig is om te **voldoen** aan Jezus' oproep om vrede en gerechtigheid te brengen.

Afbeelding 4.7
Walter Wink
Bron: Source: Fellowship
of Reconciliation via
Wikimedia Commons:
https://en.wikipedia.org/wiki/Walter_Wink#/media/File:Walter-wink.jpg.

Opdracht 8

Welke denker spreekt jou het meest aan en welke het minst? Waarom? Probeer de twee Bijbelteksten van deze les te gebruiken in je antwoord.

Deze les gaat over de vraag of christenen oorlog een acceptabel middel mogen vinden of dat het juist verwerpelijk is. Een andere vraag is of je als christen zelf deel mag nemen aan oorlogen en andere gewapende conflicten. Zoals je ziet, zijn hier de meningen over verdeeld. Het antwoord op de vraag is complex. Aan de ene kant is er de harde werkelijkheid waarin oorlog en geweld plaatsvindt. Aan de andere kant is er de **uitnodiging om een God te leren kennen** die Jezus als warm en liefdevol openbaart. Tegelijkertijd is deze God in de Bijbel bezig om rechtvaardige vrede te brengen en lijkt dit soms op een ruwe manier te gebeuren.

Jezus maakt in zijn leven duidelijk wat de belangrijkste les is die hij ons wil leren, namelijk **om onze naaste en zelfs je vijanden lief te hebben**. Dit is een principe dat christenen moeten naleven en leidend te laten zijn in hun leven, zeker ook als je nadenkt over oorlog en geweld.

Opdracht 9

Jezus spreekt dus over het liefhebben van je vijanden. Wat betekent dit voor jou? Hoe pas je dit toe in je eigen leven?

4.5 WOORDENLIJST

In deze woordenlijst vind je meer informatie en duiding bij bepaalde begrippen.

Discipel

Een discipel is een volgeling van Jezus.

Kwaad

Het kwade of het kwaad is een begrip dat beschrijft wat door mensen als negatief en slecht wordt gezien.

Oorlog

Oorlog is een gewapende strijd tussen sociale groepen, zoals landen, bevolkingsgroepen of levensbeschouwelijke groepen.

Openbaring

Een openbaring is een manier waarop God iets over zichzelf bekend maakt aan mensen.

Pacifisme

Pacifisme is het afwijzen van oorlog en geweld. Pacifisten streven dus naar vrede zonder inzet van gewapende strijd.

Rechtvaardig

Rechtvaardig betekent dat iets juist of eerlijk is.

Rechtvaardige oorlog

Een rechtvaardige oorlog is een oorlog die tot doel heeft om vrede te brengen en aan een aantal voorwaarden voldoet: (i) Gerechtigde reden (ii) Juiste intentie, (iii) Laatste redmiddel, (iv) waarschijnlijkheid van succes, (v) proportionaliteit (vi) juist en bevoegd gezag.

Vijand

Een vijand is een persoon of groep waar iemand tegen strijdt. Het kan worden gebruikt in de context van oorlogen, maar ook in spelletjes.

Vrede

Vrede is een begrip waarmee zowel de afwezigheid van strijd als het welzijn van een persoon of samenleving wordt aangeduid.

4.6 TRANSCRIPT VAN DE VIDEO

1 BINNEN KAMER

Sarah, David en Anna zitten samen naar TV te kijken. Op TV is te zien hoe tanks over een weg heen rijden.

Voice over: De troepen zijn de grens overgestoken om in te grijpen in een conflict in dit land.

David: Wow, wat is daar aan de hand?

We zien een nieuwlezer die aan het praten is op de TV.

Voice over gaat verder: De president zei in een toespraak eerder vandaag dat dit buurland het internationaal recht en de mensenrechten schendt.

De minister-president van dit buurland reageerde hier boos op. Ze zei dat er leugens worden verspreid over een binnenlands conflict en dat zij nu worden aangevallen door een leugenachtige president.

We richten ons op Sarah, David en Anna die aan het praten zijn. Sarah ziet er droevig uit, terwijl Anna boos is.

Sarah: Dat is echt verschrikkelijk nieuws.

Anna: Ja, je hebt gelijk. Ik vind dat onze overheid actie moet ondernemen en dit land helpen dat zomaar wordt aangevallen, ook al is het hier ver vandaan. We moeten helpen en beschermen wie in nood zijn.

Sarah: Ja, we moeten zeker helpen waar er nood is. Maar in dit geval betekent dit wel deelnemen aan een oorlog!

David: Mmm, waarom zeg je meteen dat we moeten meedoen in deze oorlog?

Anna: Nou, die president wil gewoon een ander land binnenvallen en bovendien heeft hij al meerdere keren geweld tegen zijn eigen inwoners gebruikt. Het is gewoon onzin dat hij zogenaamd mensen in een andere land wil beschermen tegen geweld! Hij wil gewoon hun land innemen. Het is onze plicht om de zwakkere te helpen

Sarah: Zeker, maar ook al is die invasie verkeerd, Jezus roept ons op om onze naasten lief te hebben en niet terug te slaan, maar de andere wang toe te keren.

Waarom zouden wij dan de wapens opnemen en oorlog gaan voeren?

Anna: Ik snap dat wel, maar we kunnen toch niet stilzitten en dit zomaar laten gebeuren?

David: Oke..., maar denk je niet dat Jezus tegen elke oorlog is?

Anna: Ja, dat lijkt misschien wel zo, maar God heeft in het Oude Testament toch meerdere keren opdracht gegeven om oorlog te voeren. Betekent dat niet dat oorlog dus soms deel is van Gods plan?

Sarah: Ik weet niet of ik het met je eens ben.

Het beeld richt zich op de TV. De nieuwslezer op TV draait zijn hoofd en kijkt de tieners direct aan.

Nieuwslezer: Uhh, hey, hallo ... jullie daar. Ik merk dat jullie over een lastig onderwerp aan het praten zijn. Ik denk dat ik jullie wel een beetje kan helpen. Ik heb een paar vragen die jullie kunnen helpen om hierover na te denken. Willen jullie ze horen?

We richten ons weer op Sarah, David en Anna die aan het praten zijn.

David: Praat hij nou tegen ons?

Sarah: Uhh, Ja, hoe...dit is echt raar,... maar waarom niet?

Anna: Ja, echt heel raar, maar laten we het doen. We richten ons op de TV.

Nieuwslezer: Oké, sommige christen willen nooit deelnemen aan welke oorlog dan ook. Hoe worden mensen die niet willen deelnemen aan oorlogen genoemd?

We richten ons weer op Sarah, David en Anna die aan het praten zijn.

David: Uhm, is dat niet pacifist?

Sarah: Inderdaad, dat is het.

Anna: Klopt, maar zij staan aan de verkeerde kant.

Sarah: Waarom? Luisteren ze niet gewoon naar Jezus? Hij was toch ook een pacifist?

David: Inderdaad. Zoals Sarah eerder al zei, riep hij op om de andere wang toe te keren.

Anna: Ja, dat deed hij wel, maar het ligt toch wat ingewikkelder. Hij wees bijvoorbeeld soldaten niet af als slechte mensen.

We richten ons op de TV.

Nieuwslezer: Het antwoord is inderdaad pacifist. Niet alle christenen zijn pacifisten. Er zijn ook christen die geloven in een rechtvaardige oorlog. Weten jullie wat een rechtvaardige oorlogstheorie is?

We richten ons weer op Sarah, David en Anna die aan praten zijn.

David: Uh Ik heb echt geen idee.

Anna: Het is het idee dat als een land een rechtvaardige reden heeft om oorlog te voeren en volgens rechtvaardige principes deze strijd voert, dat die oorlog dan rechtvaardig mag worden genoemd.

David: Maar zijn oorlogen niet altijd gewelddadig en daarom slecht? Ik herinner dat we eens met je vader spraken over het gebruiken van geweld.

Sarah: Je hebt gelijk. Jezus liet dit in zijn eigen leven ook zien. Hij gebruikte zelf nooit geweld, maar vergaf wie geweld tegen hem gebruikten. In plaats van te vechten, zouden we nederig moeten worden en vergevingsgezind zijn tegenover anderen.

We richten ons op de TV.

Nieuwslezer: Ja, je hebt het juist uitgelegd. Dat zijn de essentiële delen van de rechtvaardige oorlogstheorie. Wat vinden jullie van de volgende uitspraak: "Jezus wordt als een strijder neergezet in de Bijbel."

We richten ons weer op Sarah, David en Anna die aan praten zijn.

Sarah: Dat is sowieso niet waar. Ik kan me niet voorstellen dat Jezus als een strijder wordt voorgesteld.

David knikt met zijn hoofd

David: Nee, ik ook niet.

Anna: Maar toch is het waar. Jezus wordt toch als een strijder voorgesteld in het Boek Openbaring?

David lijkt verrast te zijn.

David: Wat?! Ik dacht dat Jezus een pacifist was?

Anna: Nee, dat is hij niet. En als Jezus zelf wordt gepresenteerd als iemand die wapens gebruikt, dan is het misschien oké als wij dat in sommige omstandigheden ook doen.

Sarah: Welke omstandigheden? Waar trekken we de grens? Ik denk niet dat we dat eerlijk kunnen doen.

Dus moeten we geen risico nemen en geen oorlog voeren.

David: Ik dacht hetzelfde. Een beeld van Jezus als strijder is geen rechtvaardiging voor oorlog.

Anna: Ja, maar Jezus prijst ook de vreedestichter. Misschien kan oorlog wel dienen als een laatste manier om vrede te brengen, denk je niet?

Sarah: Mm, dat kan wel zo zijn. Maar ik ben er nog niet over uit.

We richten ons op de TV.

Nieuwslezer: Oh, de verbinding wordt steeds slechter...Laten we teruggaan naar de hoofdvraag. Moeten we helpen in deze oorlog?

We richten ons weer op Sarah, David en Anna die aan praten zijn.

Anna: Mmm, het is ingewikkelder dan ik dacht, maar ik denk nog steeds dat wij christenen sommige oorlogen kunnen goedkeuren. Het beschermen van wie in nood zijn en het voorkomen van meer geweld zijn rechtvaardige redenen.

Sarah: Ik weet het nog steeds niet. Oorlogen en andere gewapende conflicten leiden tot heel veel leed. Dat kun je dus nooit beschrijven als goed. Daarentegen waren het wel de Geallieerden die Europa bevrijdden tijdens de Tweede Wereldoorlog. Aan de andere kant roept Jezus ons op ons niet te bewapenen.

David: Kijk, ik geloof dat we als christenen niet kunnen zeggen dat we anderen altijd moeten beschermen, zelfs door te vechten in een gewapend conflict. We moeten eerder dingen doen om het lijden te verminderen en om te helpen om het geweld te stoppen.

We richten ons op de TV.

Nieuwslezer: Oké, wat jullie hebben gezegd is allemaal heel waardevol. Het is inderdaad niet eenvoudig. Er zijn een hele hoop vragen bij dit onderwerp waar je over na kan denken. Laten we afspreken dat we geen overeenstemming hebben bereikt. Maar dit weerhoudt ons er niet van om verder over dit onderwerp na te denken en te praten.

We richten ons weer op Sarah, David en Anna die aan praten zijn.

David: Inderdaad, we moeten voor nu onze verschillende meningen maar accepteren.

Sarah: Zeker, maar zijn we het wel met elkaar eens dat Jezus navolgen betekent dat we hoop mogen brengen in moeilijke situaties, waaronder ook mogelijke oorlogen?

Anna: Ja, daar ben ik het zeker mee eens.

4.7 BIBLIOGRAFIE

4.4 De wereld van het verhaal

Bell, Daniel M. 2009. *Just War as Christian Discipleship: Recentering the Tradition in the Church Rather than the State*. Grand Rapids, MI: Brazos Press.

Brooks, Thom, ed. 2013. *Just War Theory*. Studies in Moral Philosophy, volume 4. Leiden ; Boston: Brill.

Corey, David D, and J. Daryl Charles. 2012. *The Just War Tradition: An Introduction*. Wilmington, Del.: ISI Books. <http://www.myilibrary.com?id=795869>.

De Gruchy, John W., ed. 1999. *The Cambridge Companion to Dietrich Bonhoeffer*. Cambridge Companions to Religion. Cambridge ; New York: Cambridge University Press.

Fiala, Andrew. 2018. "Pacifism." In *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*, edited by Edward N. Zalta, Fall 2018. Metaphysics Research Lab, Stanford University. <https://plato.stanford.edu/archives/fall2018/entries/pacifism/>.

Lewis, Author Mitchell. 2007. "Bonhoeffer, Pacifism and Assassination." Mitchell Lewis (blog). October 29, 2007. <https://milewis.wordpress.com/2007/10/29/bonhoeffer-pacifism-and-assassination/>.

Long, Jill. 2015. "What Is War? A New Point of View | Small Wars Journal." *Small Wars Journal*, May. <https://smallwarsjournal.com/jrnl/art/what-is-war-a-new-point-of-view>.

Metaxas, Eric. 2010. *Bonhoeffer: Pastor, Martyr, Prophet, Spy: A Righteous Gentile vs. the Third Reich*. Nashville: Thomas Nelson.

Wink, Walter. 2003. *Jesus and Nonviolence: A Third Way*. Facets. Minneapolis, MN: Fortress.

Jelle Creemers (1978) is hoofddocent aan de Evangelische Theologische Faculteit, Leuven (België). Hij zit de vakgroep Godsdienstwetenschappen en Missiologie voor en coördineert het Institute for the Study of Freedom of Religion or Belief (ISFORB). Zijn onderzoek richt zich op minderheidsreligies in België en hun relaties met de staat en de samenleving. Hij doceert godsdienstsociologie en oecumenica. Hij is lid van het Comité PEGO, de inrichtende instantie van het Protestants-Evangelische Godsdienstonderwijs in Vlaanderen.

Samuël Velinga (Rotterdam, 1996) is als wetenschappelijk medewerker verbonden aan de Evangelische Theologische Faculteit, Leuven (België) bij de vakgroep Godsdienstwetenschappen en Missiologie. Hij studeerde af aan de Universiteit Utrecht (Nederland) met een bachelor- en masterdiploma in Onderwijswetenschappen. Momenteel volgt hij een masteropleiding in Theologie en Religiewetenschappen aan de ETF Leuven.

EDUC8 Consortium

Dit boek is gefinancierd door het Fonds voor interne veiligheid - Politie van de Europese Unie.

